

פ ר ו ש ד ק ו ל מ ט . 18

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום 8' ו' באדר תשי"ב - 3.3.52 בשעה 19.15.

- השתתפו: ב. אזניה - היו"ר
 ס. אונא
 ע. אסף
 ד. בר-רב-האי
 י. הררי
 ז. ורהפטיג
 ג. חת
 י. קליבנוב
 א. תבורי

- בעדרו: י. בדר
 י. בר-יהודה
 א. ברמן
 א. דויטש
 מ. וילנר
 י. כסה
 ק. לוז
 ח. לנדאו
 ע. מימון
 י. זמילנסקי
 י. סרלין
 מ. קסיס
 ח. רובין
 י. שפירא

- מוזמנים: ח. כהן - היועץ המשפטי
 א. צידון - סגן-מזכיר הכנסת
 ג. קיטרון - משרד המשפטים
 ש. רוזנטל - משרד המשפטים

סדר-היום: חוק הצהרות מוות.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ב. אזניה:

חוק הצהרות מוות.

חוק הצהרות מוות מונח כבר על שולחן
הכנסת. עלינו לדון בתיקון המוצע בחוק

היו"ר ב. אזניה:

זה.

ז. ורהפטיג:
 התיקון הוא להשאיר את סעיף 17 כמו
 שהוא ויורסף סעיף 18 (או סעיף-קטן (ב)
 בסעיף 17) האומר: "פסק-הדין האמור על הצהרת מוות יועבר לבית-הדין
 הדתי המוסמך כחומר בדיונים על היתרי נישואים."

היות והיו שעדערו על סעיף 17 וטענו כי
 יתכן שבי"ה הדתי לא ידע כלל על הוצאת פסק-דין על הצהרת מות, והיות
 וסוכט כי מבחינה דתית אין פסק-דין כזה יכול לחייב את בית-הדין הדתי,
 ההצעה היא להעביר את ההחלטה לביה"ד הדתי כחומר לדיון.

ו. רונגטל:

הנוסח אינו ברור. צריך לקבוע עפ"י יוזמתו של מי יועבר פסק-הדין. לא ברור גם אם האיש שעליו דנים שייך בכלל לעדה דתית כלשהי.

ז. חת:

אני מבין יחבר הכנסת ורהמטיג מתכוון לכך שבי"ה הדתית ידע על פסקי-דין של הצהרות מוות. לשם כך צריך לקבוע כי כל בית-משפט שיוציא הצהרת מוות יעביר זאת לרשם בית-המשפט העליון, ואז יפנה לט"ס כל בי"ד שיזקק לכך.

מה פירוט "בי"ה הדתית" לכול עדה דתית ישנם כמה בתי-דין. (י. הררי: הוחלט כי לענין זה בית-הדין המוסמך הוא בית-הדין המחוזי בירושלים). אם זה בי"ד אחד, אפשר יהיה לקבל ממנו את כל האינפורמציה. אין כל טעם לחייבו להעביר זאת לכל מיני בתי-הדין.

ח. סיטרון:

נדמה לי כי השאלות שנמעוררו עד כה הן שאלות טכניות, ואפשר להתגבר עליהן על-ידי ניסוח כזה: "הצהיר בית-המשפט על מות אדם, ימציא הרשם לבית-הדין העליון של העדה הדתית שעליה התחיל הנפטר העתק של פסק-דינו".

היו"ר ב. אזניה:

אפשר להוסיף: "הצהרת זו תסמך חומר בדיון בפני בית-הדין הדתי".

יש כאן נסיון להגיע לפסדה בין שתי מציאויות משפטיות. מכיון שהצהרות המוות ניתנות על-ידי בית-משפט אזרחי, אי-אפשר לחייב את בתי-הדין הדתיים להתחשב בכך, אבל רצוי שבית-הדין הדתי לא יוכל לדון בכך מבלי שראה את הצהרת המוות. על הצורך הזה אינה עונה ההצעה להסביר את היוזמה בידי בית-הדין הדתי.

לכן אני מציע לבסח את התיקון כך: "הצהיר בית המשפט על מות אדם, ימציא הרשם לבית-הדין הדתי העליון של העדה הדתית שעליה הסתייך הנפטר העתק מפסק-דינו, כחומר לדיון בענין היתר הנישואים".

י. הררי:

אינני מבין לט"ס מה באה התוספת הזאת ודעת מי היא באה להשקיע. לאחר שיעבירו את פסק-הדין לבית-הדין הדתי, לא יקבל פסק-הדין חוקף נוסף; דינו יהיה כדין פסק-דין שלא הועבר לבית-הדין הדתי. אין זה מחייב את בית-הדין הדתי. אני חושב שזה לא יחייב את בית-הדין הדתי גם אם תתקבל הסתייגות למחוק את סעיף 17. אבל אם סבורים כי סעיף 17 מסדר את הענין לגבי אלה החרדים לבתי-הדין הדתיים, מה תתן התוספת הזאת?

ד. בר-רב-האי:

אם כי אינני כה רחוק מתפיסתו של חבר הכנסת הררי בענין זה, בכל זאת אני מצדד מאוד בתיקון זה. אנחנו עומדים בפני מציאות של שתי השקפות: האחת - שסמכויותיו של בית-הדין הדתי בעניני נישואין היא סמכות אקסקלוסיבית; השנייה - שסמפיקה הכרזת בית-משפט מחוזי שאדם נפטר או נחשב כמת, כדי לראות את מי שהייתה אשתו כאלמנה. אין כרגע אפשרות לגסד על פני שתי השקפות אלה. אני רואה בתיקון המוצע תהליך מטויים. אם פסק-הדין של בית-המשפט האזרחי יהיה בפני-בתי-הדין הדתיים, יתכן שכסיראו איך מגיעים בתי-הדין האזרחיים לפסק-דינם, יעדיכו יותר ויותר את פסק-הדין. התיקון המוצע נותן סיפוק לא רק לחברינו הדתיים; הוא נותן סיפוק מה גם לחלק השני של הבית. לא צריך להתעקש כאן על מאה אחוז. יש כאן המחלה בתהליך של יחסי אמון הדדי בין שתי מערכות בתי-המשפט בישראל.

רל.

י. קליבנוב:

לדעתי אין תיקון זה מספיק. לא תהיה לזה אותה השפעה שיש לפסק-דין המנוסק. אינני רואה כל סיבה שלא להעביר את פסק-הדין המנוסק. לעומת זאת, לא הייתי מכניס את התוספת שהציע חבר הכנסת אזניה, ולא הייתי קובע לסם מה יסמס החומר הזה בבית-הדין הדתי.

הצהרות המוות יהיו ברובם הגדול לגבי אנשים שלא היו כלל טייכים לאיזו שהיא עדה דתית, אנשים שמתו בחו"ל, תושבי חו"ל וכו'. לכן אי-אפשר לכתוב "לעדה שאלה הסתמך".

ז. ורהפטיג:

צדק הרדי באומר כי אין תוספת זאת נחוצה לאלה שאתם פציגים כדתיים. אם הבאתי את הצעת התיקון הזאת, לא עשיתי זאת בשםי כהבר הועדה, אלא כמי שהיה יו"ר ועדת המסנה שטיפלה בהצעה זו.

אני מסכים גם לדברי בר-רב-האי בחלקם, וגם לדברי מר קליבנוב. יש בחלק גדול של הציבור דעה קדומה על המצב של התרת עגונות והתרת נישואים. חושבים בבית-הדין מקשים. לאמר: הנה בית-המספט האזרחי יתן הצהרת מוות, ובית-הדין הדתי לא ידע על כך כלל. ואני אומר: אדרבא, תעבירו זאת כחומר לבית-הדין הדתי, ובית-הדין הדתי יתחשב בכך. יתכן שהוא ירצה לבחון שנית את העדים, אבל הוא יקבל את הכתובת ואת הסקורות. אינני יודע מדוע להתנגד להצעה זו.

ב. חת:

אם תבוא אסה לבית-הדין הדתי לבקש התרת נישואים, ואם היא קיבלה פסק-דין על הצהרת מוות מבית-מספט אזרחי, היא תביא אתה את פסק-הדין. אינני יודע מדוע להעביר לבית-הדין הדתי את כל הצהרות המוות. יש לזה ערך רק במקרה שמישהו יבקש זאת.

י. הרדי:

אני נגד הצעת התיקון. אעיר שתי הערות, למקרה שיתקבל.

לפי האמנה צריך לסלוח כל פסק-דין כזה למשרד המרכזי הבינלאומי. אולי מוטב לכתוב כי בעת שישלחו זאת למרכז הבינלאומי, ישלחו זאת גם לבית-הדין הדתי.

הערה שניה: כשאנחנו מדברים על בית-הדין הדתי המוסטך, אין הכוונה לזה המוסטך לגבי המוות כל אם לגבי בן-זוגו, ולא תמיד מסתייכים בני-הזוג על עדה דתית אחת. (ח. כהנ: אם האשה טייכת לעדה דתית אחרת, מטילא היא אינה עגונה) גם אז צריך בית-הדין להחליט כי הנישואים לא תפסו.

ג. קיטרון:

איך יגיע הדבר לבית-הדין המעובין? למי ישלחו זאת? ישנם בתי-דין דתיים רבים.

ז. ורהפטיג:

לפי תקנות הרבנות הראשית בענין בת-הדין הדתיים, אפשר יהיה להגיד כי בתי-הדין המוסמכים יפנו לבית-הדין הראשי, שם תתנהל כרטיסיה.

ג. קיטרון:

האם כוונתך להטיל חובה על בתי-הדין הדתיים לפנות לבית-הדין הראשי בכל מקרה ומקרה.

ז. ורהפטיג:

בית הדין הגדול יחייב את כל בתי-הדין, שבכל ענין של הוצאת היתר נישואים יפנו אליו בשאלה אם יש חומר כזה.

רל.

ועדת החוקה, חוק ופיקוח
3.3.52
חוק הצהרות לוות.

יובן כמה עדות. איך ידע הרטס לאיזה
בית-דין עליון כוונתך עליו לסלוח את

ט. רנזבטל:

פסק-הדין?

בביל הקתולית, למשל, צריך יהיה לסלוח
לרוסא.

ח. כהן:

היועץ המשפטי יציע את הנוסח הבא:
"הצהר בית-המשפט על מות אדם, יכציא
הרטס העתק ההצהרה לבית-הדין הדתי העליון המשפט לגבי הפונח או לגבי
בן-זוגו, כחומר בדיוני בית-הדין הדתי בבקשת היתר נישואין."

היו"ר ב. אזניה:

ההצעה בתקבלה.

הסתייגות לנ. חת וי. הררי.

2. חוק לתיקון פקודת סדרי הילטון והמשפט (תיקון פס' 2).

ח. כהן:

לפני שלוחה חדשים התקין ראש המשטרה ושר
הבטחון תקנות לשעת חירום. תקנות אלה
עוכדות לחדול מהיות כנות תוקף בטעה שהכנסת לא משב. חברי הועדה זוכרים,
ודאי, את פסק-הדין של בית-המשפט העליון, אשר פסק כי צריך לפרסם צווים
ברשומות, ואם לאו, בטלים הצווים. התקנות לשעת חירום שהתקין ראש
המשטרה ושר הבטחון תקנו את המצב הזה לשלבה חדשים. כתוב שלוחה חדשים
אלה יהיה צורך בחוק שיתן תוקף למפרע, ויש להבטיח כי צווים שלא פורסמו
ברשומות אלא במקום אחר, בתוקף חוק סיועד, יהיו בני תוקף, כגון צווי
הפחירים וצווי הפיקוח. בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים אנו מציעים
לבטל את ההוראה שהיתה בחוק הקודם בדבר פירטום הצווים ברשומות. אבל
עד אשר יתקבל חוק זה, יש לתקן את המצב שנוצר.

החוק בתקבל.

נ. חת:

מכיון שסעיף זה לא היה בסדר-היום של הישיבה,
אני מציע שכל חברי הועדה שלא השתתפו בישיבה
זו יוכלו להסתייג, אם ירצו בכך.

י. הררי:

אני מציע שבישיבה הבאה תימסר הודעה על
החלטתנו, ואז תצטן אפשרות לחברי הועדה
הרוצים בסק להסתייג.

ההצעה בתקבלה.

הישיבה ננעלה בשעה 20.00.